

МОВОЗНАВСТВО. ЛІТЕРАТУРОЗНАВСТВО

УДК 811.111'373.43]:616-036.2

DOI <https://doi.org/10.24919/2308-4863/56-3-14>

Наталія ЛИСЕЦЬКА,

orcid.org/0000-0001-8821-4836

кандидат філологічних наук, доцент,

доцент кафедри німецької філології

Волинського національного університету імені Лесі Українки

(Луцьк, Україна) lysetska.nataliya@vnu.edu.ua

Олена БОНДАРЧУК,

orcid.org/0000-0001-5922-5253,

кандидат філологічних наук,

доцент кафедри німецької філології

Волинського національного університету імені Лесі Українки

(Луцьк, Україна) bondarchuk.olena@vnu.edu.ua

НЕОЛОГІЗМИ НІМЕЦЬКОЇ МОВИ ПЕРІОДУ ПАНДЕМІЇ COVID-19

У статті проаналізовано неологізми німецької мови періоду пандемії Covid-19 на основі цифрового словника *Neuer Wortschatz rund um die Coronapandemie*, укладеного науковцями Інституту німецької мови імені Лейбніца в Маннхеймі. Словник уключає понад 2000 лексичних одиниць. До найбільш розповсюджених належать пандемійні інновації із першим компонентом CORONA – (408 ЛО), COVID – (89 ЛО), IMPF – (86 ЛО). До основних тематичних груп відносимо неологізми, що позначають 1) медичну термінологію (Covid-19, Chinavirus, Delta); 2) превентивні заходи щодо стримання пандемії (Covidpille, Covidstrategie, Ellenbogengruß); 3) побут та довілля (Coronaplatze, lockdowngeplagt); 4) освітню сферу (Distanzlernen, Draußenschule, Flexisemester) і 5) економічні наслідки для членів суспільства, їх перспективи на майбутнє (Generation Corona, Lockdownwinterschlaf). Для позначення збудника нового вірусного захворювання з'явилася низка нових термінологічних одиниць (B.1.1.7, Mutante, Delta, Omikron). Використання наявних у лексичній системі слів у новій ситуації приводить до появи нових значень – їх розширення (soziale Distanz) або звуження (Balkonkonzert). Значна частина неологізмів є запозиченнями з англійської мови (Coronacrash, Homeschooling). До основних словотворчих моделей відносимо складні (Distanzbier, Fensterbesuch), похідні на основі префіксації та суфіксації (betastet, Corönchen), скорочення (акроніми, абрєвіатури). Трапляються багатоконпонентні іменники (Coronaquaranteneverweigerer, Wellenbrecherteillockdown). Для позначення сприйняття таких багатоскладових сполук застосовується їх написання через дефіс (Faust-an-Faust-Gruß, Hust-und-Nies-Etikette). Виявлено низку синонімів (Fashionmaske, Hygienemaske, Mask-have), лексичних схрещень (Covidiot, Virolüge), метафоричних інновацій (Homeofficeeinsatzkeit), які експресивно марковані в самій словотворчій структурі.

У перспективі вбачаємо вивчення появи нової лексики, що відображає виклики сучасного суспільства, зокрема світову екологічну загрозу, проблему біженців, воєнної агресії тощо.

Ключові слова: інновація, контамінація, метафорична інновація, неологізм, пандемійна інновація, словотворча модель.

Nataliia LYSETSKA,

orcid.org/0000-0001-8821-4836,

Doctor of Philosophy in Philology, Associate Professor,

Associate Professor at the Department of German Philology

Lesya Ukrainka Volyn National University

(Luzk, Ukraine) lysetska.nataliya@vnu.edu.ua

Olena BONDARCHUK,

orcid.org/0000-0001-5922-5253,

Doctor of Philosophy in Philology,

Associate Professor at the Department of German Philology

Lesya Ukrainka Volyn National University

(Luzk, Ukraine) bondarchuk.olena@vnu.edu.ua

NEOLOGISMS OF COVID-19 PANDEMIC PERIOD IN THE GERMAN LANGUAGE

The article analyzes neologisms of Covid-19 pandemic period in the German language based on the digital dictionary *Neuer Wortschatz rund um die Coronapandemie* compiled by the scientists of the Leibniz Institute of the German Language

in Mannheim. The dictionary includes more than 2000 lexical units (LU). The most widespread ones include pandemic innovations with the first component CORONA – (408 LU), COVID – (89 LU), IMPF – (86 LU). To the main thematic groups are attributed the neologisms denoting 1) medical terminology (Covid-19, Chinavirus, Delta); 2) preventive measures to contain the pandemic (Covidpille, Covidstrategie, Ellenbogengruß); 3) life and leisure (Coronawampe, lockdowngeplagt); 4) educational sphere (Distanzlernen, Draußenschule, Flexisemester) and 5) economic consequences for members of the society, their prospects for the future (Generation Corona, Lockdownwinterschlaf). A number of new terminological units appeared to denominate the causative agent of the new viral disease (B.1.1.7. Mutante, Delta, Omikron). The use of the words available in the lexical system in a new situation leads to the appearance of the new meanings – their expansion (soziale Distanz) or narrowing (Balkonkonzert). Borrowings from the English language (Coronacrash, Homeschooling) constitute a significant part of the neologisms. The main word formation models include complex words (Distanzbier, Fensterbesuch), derivatives based on prefixes and suffixes (bemaskt, Corönchen), shortenings (acronyms, abbreviations). There are also multi-component nouns (Coronaquaranteneverweigerer, Wellenbrecherteillockdown). To facilitate the perception of such polysyllabic compounds, they are written with a hyphen (Faust-an-Faust-Gruß, Hust-und-Nies-Etikette). A number of synonyms (Fashionmaske, Hygienemaske, Mask-have), lexical crossings (Covidiot, Virolüge), metaphorical innovations (Homeofficeeinsamkeit), which are expressively marked in the word formation structure itself, have been identified.

In perspective, we see the study of the emergence of a new vocabulary that reflects the challenges of the modern society, in particular the global environmental threat, the problem of refugees, military aggression, etc.

Key words: innovation, contamination, metaphorical innovation, neologism, pandemic innovation, word formation model.

Постановка проблеми. Починаючи з грудня 2019 р. світова спільнота перебуває під впливом коронавірусної хвороби COVID-19. Всесвітня організація охорони здоров'я проголосила цю вірусну хворобу пандемією. Усередині грудня 2021 р. розпочалася четверта хвиля вірусу. Поширення пандемії торкнулось усіх галузей суспільства, передусім медицини, економіки, професійної та побутової сфер громадян, культурних і спортивних заходів, гастрономії тощо. Але, незалежно від коронавірусу, людська мова постійно змінюється. Нові тенденції, соціальні дебати, технічні інновації тощо залишають свій відбиток у німецькому словнику. Спектр настільки широкий, що не дає змоги мові стояти на місці й процес поновлення мовного запасу не має меж. Проте в останні три роки відчувається помітний вплив пандемії на мову та розвиток суспільства. Спалах коронавірусу призвів, з одного боку, до того, що з'являються нові слова, які поширюються з неймовірною швидкістю в усі сфери людського життя. З іншого боку, слова, які вже були в мові, використовуються в інших значеннях (*Kontaktsperr*, *Mundschutz*, *Quarantäne* тощо). Усюдисущими стали такі новотвори, як *Lockdown*, *Shutdown*, *Coronaparty*, *Mask-have*. Деякі слова переходять із вузькофахової у розмовну сферу спілкування й стають загальноживаними (*Herdenimmunität*, *Ausgangssperre*).

Аналіз досліджень. Серед науковців досі не простежуємо однакової думки стосовно того, що таке неологізм. Одні описують це поняття в широкому розумінні й відносять до неологізмів усі нові слова та відтінки значень лексем, уже наявних у лексичній системі (М. Кінне, 1997; Лисецька, 2019), інші трактують його вузько й указують на приналежність до неологізмів нових слів та висловів для позначення нових

явищ і предметів (Д. Е. Розенталь, І. В. Арнольд, Г. Барковські, Г. Ю. Крум) чи фахової термінології (Д. Ганич, І. Олійник). Окрім того, авторські індивідуальні утворення, так звані окупаціонізми, та словосполучення збагачують і поповнюють словниковий запас кожної мови. Як справедливо зазначає Ю. А. Зацний, «визначення неологізмів як слів або зворотів, що створені для позначення нового (раніше не відомого) предмета або для вираження нового поняття, не можна вважати вичерпним, оскільки таке визначення включає не всі різновиди інновацій. Використання інших критеріїв (денотативного, стилістичного, лексикографічного) також не охоплює всіх неологізмів» (Зацний, 2008: 5). Ми поділяємо думку відомого німецького лінгвіста М. Кінне й відносимо до неологізмів нові лексичні єдності в сукупності їх форми та значення (*Neubildungen*, *Neulexeme* – нове слово, словосполучення, фразеологізм тощо) або зовсім нове значення певної лексичної одиниці (*Neubedeutungen* / *Neusemantismen*), що додається до вже наявного в лексичній системі, виникає на певному етапі науково-технічного та культурного розвитку суспільства та поширюється в певний період мовленнєвого розвитку мовної спільноти, насамперед (але не лише) на основі комунікативних потреб і ще не зафіксованих жодним словником. Під час загального процесу свого розвитку ці новоутворення сприймаються більшістю носіїв мови впродовж певного часу як нові (Кінне, 1997).

Мета статті – дослідження неологізмів німецької мови, які виникли в період пандемії у 2019–2022 рр., способів їх утворення та використання. Предмет пошуку утворюють особливості неологізмів пандемії Covid-19 у німецькій мові. Матеріалом для проведення аналізу послугували цифрові словники *DWDS-Themenglossar zur COVID-19-Pandemie* (<https://www.dwds.de/d/>

zitieren#z-dwds <https://www.dwds.de/themenglossar/Corona>) Берлінсько-Брандербурзької академії наук у містах Берлін та Потсдам і *Neuer Wortschatz rund um die Coronapandemie* Інституту німецької мови імені Лейбніца в Маннхеймі (<https://www.owid.de/docs/neo/listen/corona.jsp>).

Окреслена мета передбачає виконання таких завдань: 1) уточнити поняття «неологізм»; 2) виявити та показати різноманітність словника періоду пандемії і його поширення на різні сфери суспільного життя; 3) розглянути основні способи й особливості творення нових лексичних одиниць пандемії Covid-19 німецької мови; 4) простежити активацію вживання досліджуваних лексем у сучасному німецькомовному дискурсі, а саме в медійному дискурсі, інтернет-джерелах і цифрових німецьких словниках DWDS і OWID.

Виклад основного матеріалу. Лінгвісти Інституту німецької мови імені Лейбніца в Маннхеймі (<https://www.owid.de/docs/neo/listen/corona.jsp>) та науковці Берлінсько-Брандербурзької академії наук у містах Берлін і Потсдам збирають такі нові лексичні одиниці та включають їх у цифровий словник. Новий словниковий запас про пандемію, розроблений в Інституті імені Лейбніца, уключає 2300 одиниць. До найбільш розповсюджених відносять новотвори з першим компонентом CORONA – 408 ЛО (*Coronaapp, Coronaauffrischungsimpfung, Coronabooster, Coronaturbo etc.*); COVID – 89 ЛО (*Covid-19, Covid-19 Alltag, Covid-19 – App, Covid-19 – Infizierter etc.*), IMPF – 86 ЛО (*Impfbus, Impfchaos, Impfy, Impfzögerer, Impfzuckerl etc.*), LOCKDOWN – 31 ЛО (*Lockdownmodus, Lockdownverweigerer, Lockdownwelle, Lockdownwinterschlaf etc.*), MASK – 27 ЛО (*Maskhave, Maskenakne, Maskenpflicht, Maskenverweigerer, Maskne, Maskomat etc.*), PANDEMIE – 29 ЛО (*Pandemiewelle, pandemüde, Pandemüdigkeit etc.*), QUARANTÄNE – 20 ЛО (*Quarantänefestung, Quarantänehotel, Quarantini etc.*), VIREN / VIRUS – 31 ЛО (*Virenabwehr, Virenbombe, Virenherd etc.*), 16 ЛО – *Virus (Virusangst, Virusbrennpunkt, Virusload, Viruswolke etc.)*, TEST – 13 ЛО (*Testbus, Testmobil, Testparty etc.*) (DWDS-Themenglossar zur COVID-19-Pandemie, 2022).

Аналіз відібраних для пошуку новотворень свідчить, що словник пандемії є різноманітним та об'ємним. Нові лексичні слова й словосполучення, які досі були ще не відомими носіям мови та до 2020 р. не зафіксовані словниками, охоплюють такі сфери (Balnat, 2020):

1) медицину: *Betamutante* (варіант вірусу, котрий уперше виявили в Південній Африці), *Covid-19* (захворювання дихальних шляхів, спричинене вірусом SARS-CoV-2, *Chinavirus* (вірус,

походження якого припускають у Китаї), *Cluster-5* (мутантний варіант вірусу SARS-CoV-2, знайдений на хутових фермах Данії), *Delta* (варіант вірусу, котрий уперше виявили в Індії) й ін. Як бачимо, це переважно термінологічна лексика, що позначає новий вірус та його різновиди;

2) заходи щодо стримання пандемії: *Covidpille, Covidstrategie, Covidverordnung, blaue Reise* (короткий круїз під час пандемії без виїзду на берег), *Abstrichzentrum* (приміщення, у якому за підозри на вірусну інфекцію проводиться відповідний тест), *Ellenbogengruß* (вітання двох людей торканням ліктями, а не рук, щоб уникнути інфекції), *Spuckwand* (прозора перегородка перед прилавками для запобігання вірусній інфекції під час спілкування з касиром) та ін.;

3) побут і дозвілля *Coronawampe* (зайва вага, спричинена карантинном та стресом), *lockdowngeplagt* (нудьга й страждання, пов'язані з обмеженнями контактів);

4) навчання (шкільне та студентське життя) *Corona-Abitur* (допуск для вступу у ЗВО на основі середнього бала навчання в гімназії), *Distanzklausur, Distanzlernen, Digitallehre* (іспит (заняття) у цифровому режимі), *Draußenschule* (заняття в місцях, не пристосованих для занять, наприклад під відкритим небом), *Flexisemester* (академічний семестр, адаптований до повсякденних обмежень), *Nichtsemester/Nullsemester* (навчальний план, який у зв'язку з обмеженнями присутності на заняттях зараховується студентам лише частково) та ін.;

5) економічне життя: *Flockdown* (жарт.: період, коли економічна й соціальна діяльність припинені через великі снігопади); *Generation Corona* (молодь, яка особливо тяжко постраждала від економічних наслідків і має погані перспективи для професійного майбутнього), *Lockdownwinterschlaf* (період припинення роботи підприємств та культурних заходів із метою запобігання інфекції), *Nach-Corona-Welt* (економічне й суспільне життя після пандемії), *Terminshopping* (у зв'язку з пандемією можливість купувати товари лише за попереднім записом) та ін.

Для позначення збудника нового вірусного захворювання з'явилася низка нових термінологічних одиниць, як-от: *B.1.1.7. Mutante, Betamutante, Chinavirus, Cluster-5-Virus, Delta, Deltakron, Omikron BA.1, SARS-CoV-2-Virus etc.* Значна частина неологізмів пандемії є англійськими запозиченнями: *Coronacrash, Coronaparty, Covidparty, Homeschooling, Lockdown etc.*

Використання наявних у лексичній системі слів у новій ситуації призводить до появи нових

значень або відтінків значення, що стало очевидним і в період вірусної пандемії Covid-19. Так, у вислові *verteilttes Arbeiten* ми маємо нове значення – «поєднання професійної діяльності на робочому місці компанії або / та в домашньому офісі». У семантичній структурі неологізмів *soziale Distanz / Distanzierung* ідеться про розширення значення, оскільки до основного значення «просторове, фізичне віддалення» додаються відтінки «навмисно викликана просторова або фізична дистанція між людьми» (для запобігання поширенню інфекційних захворювань) та «обмеження міжособистісних контактів», що часто призводить до психічних перевантажень і виснаження, котрі посилюються фінансовими труднощами, страхом втратити роботу тощо. Звуження значення можна простежувати на прикладі неологізмів *Balkonkonzert, Balkonmusik, Balkonsänger*. У період довшої ізоляції під час пандемії задля налагодження соціальних контактів започатковано публічне, а іноді й спільне музикування (у визначений час) із відкритих просторів (найчастіше – балконів) на будівлях.

Неологізми німецької мови, що тематизують пандемію Covid-19, утворюються за різними словотворчими моделями (Лисичкіна, Лисичкіна, 2020). Найбільш поширеним способом утворення нових лексичних одиниць у німецькій мові є словоскладання – складні слова, похідні на основі префіксації та суфіксації, скорочення (акроніми, абрєвіатури), оказіоналізми тощо.

Характерною рисою структури німецької мови є необмежені можливості утворення складних слів. Словоскладання – один із найпродуктивніших способів німецького словотвору, що підтверджують такі композити-неологізми, як *Abstandsregel, Ausgangssperre, Distanzbier, Fensterbesuch, Herdenimmunität, Kontaktperson*. Поширеними є складні слова, що утворюються на основі запозичень з англійської мови: *Homeofficeeinsamkeit, Lockdownspeck etc.* Типовими в цьому випадку вважаються композити, у яких першим компонентом використовуються англійські слова, до котрих приєднуються німецькі основи: *Communitymaske, Boosterimpfung*. Особливо часто трапляються такі складні іменники у поєднанні з основою латинського походження *Corona-* (*Coronainfizierung, Coronakampf, Coronaunterricht etc.*). У таких сполученнях німецька основа детально описує першу, наприклад: *Coronastau* – затримка виробничих процесів на підприємствах та установах через економічні й політичні обмеження під час пандемії; *Coronaregel* – постанова, видана у зв'язку з пандемією Covid-19.

Серед проаналізованих прикладів розповсюдженими є багатокомпонентні іменники: *Coronaquaranteneverweigerer, Coronafamilie, nhärteausgleichsfond, Ellenbogengesellschaft, Hyperinfektionssyndrom, Kontaktverfolgungssapp, Spezialisationskrankenhäus, Wellenbrecherteillockdown etc.*

Мовною особливістю утворення цих багатоскладових сполук є їх написання з дефісом: *Covid-19-Ansprechpartner, Corona-Fake-Shop, Corona-Warn-und-Aktionsplan, Faust-an-Faust-Gruß, Hust-und-Nies-Etikette, Mund-Nase-Schutz-Maske, Post-Covid-Ambulanz, Prä-Pandemie-Zeit, Take-home-Klausur, Vor-Corona-Welt, Walk-in-Impfung, Wohnzimmer-Work-out etc.* Передача через дефіс використовується, зокрема, для виділення окремих частин слова, що полегшує його сприйняття слухачами та читачами.

Проте поширене й зворотнє явище під час позначення нових лексичних одиниць у період вірусної інфекції, а саме компресія на основі скорочення або так званих акронімів. Нова лексична одиниця утворюється за допомогою початкових букв або складів двох чи більше слів: *Covid-19, SARS-CoV-2, CovPass, AHA-Formel, Anticoronademo (Seit dieser Woche ist es wieder möglich, ohne Termin im Rathaus Bartholoma vorzusprechen. Es gibt die AHA-Formel: Abstand, Hygiene, Alltagsmasken: Gmünder Tagespost 03.06.2020)*. Однією з основних причин продуктивності цієї словотворчої моделі можна вважати прагнення до раціонального використання мовних знаків. Це суттєво насамперед для епохи комп'ютеризації в усіх сферах суспільного життя, де спілкування відбувається за допомогою символів. Такий спосіб утворення абрєвіатур досить поширений у німецькій мові. Акроніми часто слугують для того, щоб зробити мову більш економною, відчутнішою й ефективнішою.

Значну роль у поповненні словникового складу мови, пов'язаного з досліджуваною тематикою, відіграє афіксація. Її суть полягає в додаванні певного префікса чи суфікса до кореня слова, наприклад: *Ansteckungsparty, bemaskt, Coronaer, Corönchen, coronahaft, coronisch, Impfy, Shutdowner etc.* У ході аналізу коронавірусної вибірки виявлено широке використання таких напівпрефіксів, як *Mini-, Maxi-, Mega-, Super-, Micro, Halb-, Nicht-, Null-*: *Mini-Ischgl, Minilockdown, Minishutdown, Megalockdown, Megashutdown, Microwedding, Superspreaderevent, Superspreadingereignis, Superüberträger, Supervbreiter, Halbklassenunterricht, Nichtrisikogebiet, Nichtsemester, Nullsemester etc.* Нові лексичні одиниці, утворені за допомогою

таких афіксів, є експресивними й виконують стилістичну функцію посилення, збільшення, загострення (*Makro-, Mega-, Ultra-, Super-*) або скорочення чи зменшення (*Mini-, Micro-*): *Minilockdown* – часткові обмеження для певної місцевості з метою стримування подальшого поширення Covid-19; *Megalockdown* – майже повне припинення соціальної та виробничої діяльності; *Ultralockdown* – майже повне припинення соціальної й виробничої діяльності з введенням додаткових більш суворих заходів задля захисту від інфекції.

Із метою передачі різних смислових відтінків словникового складу періоду пандемії простежуємо широке використання синонімії. Так, для позначення захисту рото-носової частини обличчя поруч з основним словом *Maske* застосовують низку синонімів, які виконують різні стилістичні функції, а саме: 1) позначення нового предмета: *Behelfsmaske, Behelfsmundnasenschutz, Behelfsmundschutz, Besuchermaske, Mundschutz, Mund-Nasen-Schutz-Maske* та ін.; 2) маркування маски як модного аксесуару: *Designermaske, Designermundschutz, Fashionmaske, Fanmaske* (маска, яка виготовлена індивідуально, наприклад із кольорами улюбленого клубу), *Mask-have* (особливо незвичне покриття нижньої частини обличчя для запобігання інфекції); 3) необхідного елемента для свого особистого захисту: *Hygienemaske*; 4) зневажливого жартівливого ставлення до такого запобіжного заходу проти інфекції: *Maulkorb, Maultärschle* (маска, яка не відповідає медичним стандартам; її носять окремі особи заради «приколу»). Відповідальне ставлення політиків Німеччини до здоров'я своїх громадян і генетично закладена законопослушність німців сприяли утвердженню відповідної моралі в суспільстві (*Maskenmoral*). Якщо під час першої й другої хвиль певна частина суспільства ставилася скептично до носіння маски (*Maskenmuffel, Maskentrottel, Maskenverweigerer etc.*), то на порозі четвертої хвилі COVID 19 у місцях масового скупчення вжилося добровільне носіння масок без будь-яких додаткових або примусових розпоряджень уряду.

На увагу заслуговують також неологізми, які утворені на основі «схрещення» двох або декілька слів чи основ (контамінація), як-от: *Corontäne* (*Corona + Quarantäne*), *Covidiot* (*Covid + Idiot*), *Impfeuphorie* (*Impfung + Euphorie*), *mütend* (*müde + wütend*), *Maskomat* (*Maske + Automat*) *etc.* Експресивно й зневажливо використовується іменник *Virolüge* (вірусолог, який надає не зовсім правдиву інформацію про пандемію). Відтінок принизли-

вого ставлення до вчених у галузі вірусології, оцінки пандемії *Covid-19* яких сприймаються як суперечливі та чия наукова експертиза ставиться під сумнів, міститься в новоствореному слові *Wirrologe*. Швидко розповсюдження неправдивої й зайвої інформації про вірус, ідеться про так звані *fake news*, передає контамінація *Infodemie* (*Information + Pandemie*).

З аналізу текстів очевидно, що деякі нові слова та вислови придумані свідомо, задля того, щоб впливати на думки та емоції загалу. Коронавірусна інфекція порівнюється з хвилею *Corona-Welle*, яка постійно збільшується й стає небезпечною (Klosa-Kückelhaus). Порівняння проводиться інколи в напрямі наростання смислового напруження *Corona-Welle, die erste/zweite/dritte/vierte/fünfte Corona-Welle, Corona-Zunami: Die aktuelle Corona-Welle trifft uns gerade mit voller Wucht und die Zahl der Infizierten steigt leider an vielen Orten wieder rasant an; Die zweite Corona-Welle erfasst Südamerika; Die vierte Welle ist in vollem Gange und viele fragen sich: Hat die Impfung nichts gebracht? Droht den Menschen in Tonga nach dem verheerenden Vulkanausbruch nun eine Corona-Welle durch Helfer aus dem Ausland?* (Spiegel. Panorama, 19.01.2022). *Wie der Vizebotschafter von Tonga in Australien ... sagte, gebe es Bedenken vor einem möglichen „Corona-Zunami, der Tonga trifft“, weil internationale Helfer das Virus ins Land einschleppen könnten* (Berliner Post, 19.01.2022). Такі нові лексеми викликають почуття безпорадності та пригніченості.

Боротьба за перемогу над людською недугою порівнюється з вірусним фронтом *Virusfront: 11000 Studierende kämpfen an der Virusfront; An der Virusfront hören alle auf ausgewiesene Wissenschaftler: (Der Tag, 30.03.2021), захисною стіною проти корони Anticorona-Schutz-Wall: Der Anticorona-Schutz-Wall gilt nur für deutsche Staatsbürger; Eins trennte Deutschland eine Grenze zwischen Ost und West. Seit dem 19. März 2020 gibt es nun eine neue: Den Anticorona-Schutz-Wall zwischen Brandenburg und Meck-Pomm* (Berliner Kurier, 25.03.20), карантинним готелем і фортецею (*Quarantäne-Hotel; Quarantänenfestung: Willkommen im Hotel Corona; In dem Quarantäne-Hotel auf Mallorca sind derzeit 27 Urlauber aus Deutschland untergebracht; Um jeden Preis möchte er aus der Quarantäne Festung zurück nach Paris fliehen* (<https://www.zeit.de/2021/12/die-pest-albert-camus-corona-pandemie/seite-3>). *Urlaub auf Mallorca: So ist es im Corona-Quarantäne-Hotel. Wer sich im Mallorca-Hotel mit dem Coronavirus infiziert, kommt ins Quarantäne-Hotel Palme*

Bellver... . Seit dem 1. Juni ist das Viersternehotel mit 384 Zimmern an der Hafepromenade in Palma de Mallorca das offizielle Corona-Hotel der Insel (Berliner Morgenpost, 15.06.2021).

Висновки. Аналіз лексичних інновацій періоду пандемії Covid-19 на основі цифрових словників, розроблених німецькими науковцями, засвідчив, що він є об'ємним та охоплює всі сфери життя. До основних тематичних груп відносимо неологізми, що позначають: 1) медичну термінологію; 2) превентивні заходи щодо стримування пандемії; 3) побут і дозвілля; 4) освітню сферу та 5) економічні наслідки для членів суспільства, їх перспективи на майбутнє. Виявлено низку нових термінологічних одиниць (власне семантизми). Використання наявних у лексичній системі слів у ситуації пандемії сприяло появі нових значень (*verteilttes Arbeiten*) або їх відтінків

(новосемантизми) – розширення наявного в слові значення (*Distanzierung, Isolation*) або його звуження (*Balkonkonzert*).

Значна частина неологізмів німецької мови, що тематизують пандемію Covid-19, є запозиченнями з англійської мови. До основних словотворчих моделей відносимо складні слова, похідні на основі префіксації та суфіксації, скорочення (акроніми, аббревіатури). Виявлено низку синонімів (*Fashionmaske, Hygienemaske, Mask-have*), лексичних схрещень (*Covidiot, Virolüge*), метафоричних інновацій (*Homeofficeinsamkeit, Fensterbesuch*), які експресивно марковані в самій словотворчій структурі.

У перспективі вбачаємо дослідження неологізмів німецької мови, які відображають виклики сучасного суспільства, зокрема російську агресію проти України, глобальну екологічну проблему тощо.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Зацний Ю. А., Янков. А. В. Інновації у словниковому складі англійської мови початку XXI століття: англо-український словник: словник неологізмів. Вінниця: Нова кн., 2008. 360 с.
2. Лисецька Н. Актуалізація й узуалізація нових лексем «der Masterplan Migration» та «Ankerzentren» у німецькому політичному дискурсі. *Актуальні проблеми романо-германської філології та прикладної лінгвістики*: наук. журн. / редкол.: В. І. Кушнерик та ін. Чернівці, 2019. № 2(18). С. 160–167.
3. Лисичкіна І. О., Лисичкіна О. О. Особливості неологізмів пандемії Covid-19 в англійській мові. *Вчені записки ТНУ імені В. І. Вернадського. Серія: Філологія. Соціальні комунікації*. Т. 31(70). № 4. Ч. 2. 2020. С. 108–112.
4. Balnat V. Unter Beobachtung: Corona-Wortschatz im Deutschen und Französischen. URL: <https://hal.archives-ouvertes.fr/hal-02931171/document>
5. DWDS-Themenglossar zur COVID-19-Pandemie. URL: <https://www.dwds.de/d/zitieren#z-dwds>
<https://www.dwds.de/themenglossar/Corona>
6. Kinne M. Neologismus und Neologismenlexikographie im Deutschen. Zur Forschungsgeschichte und zur Terminologie, über Vorbilder und Aufgaben. *Deutsche Sprache. Zeitschrift für Theorie, Praxis, Dokumentation*. 24. Jahrgang, 1996. Berlin: Erich Schmidt Verlag GmbH & Co., 1997. S. 327–358.
7. Klosa-Kückelhaus A. Bilder und Metaphern im Wortschatz rund um die Coronapandemie. URL: https://www.ids-mannheim.de/fileadmin/aktuell/Coronakrise/klosa_Bilder_und_metaphern.pdf

REFERENCES

1. Zatsnyi Yu. A., Yankov. A. V. Innovatsii u slovnykovomu skladі anhlіiskoi movy pochatku KhKhI stolittia: anhloukrainskyi slovnyk: slovnyk neolohizmiv. [Innovations in the Vocabulary of the English Language at the Beginning of the XXI Century: English-Ukrainian Dictionary: Dictionary of Neologisms]. Vinnytsia: Nova kn., 2008. 360 s. [in Ukrainian].
2. Lysetska N. Aktualizatsiia y uzualizatsiia novykh leksem «der Masterplan Migration» ta «Ankerzentren» u nimetskomu politychnomu dyskursi. [Actualization and Usualization of the New Lexemes «der Masterplan Migration» and «Ankerzentren» in the German Political Discourse]. *Aktualni problemy romano-hermanskoj filolohii ta prykladnoi lnhvistyky* [Actual Problems of Romance-Germanic Philology and Applied Linguistics]: nauk. zhurn. / redkol.: V. I. Kushneryk ta in. Chernivtsi, 2019. № 2(18). S. 160–167 [in Ukrainian].
3. Lysychkina I. O., Lysychkina O. O. Osoblyvosti neolohizmiv pandemii Covid-19 v anhlіiskii movi. [Peculiarities of Neologisms of the Covid-19 Pandemic in the English Language]. *Vcheni zapysky TNU imeni V. I. Vernadskoho. Seria: Filolohiia. Sotsialni komunikatsii*. T 31(70). № 4. Ch. 2. 2020. S. 108–112 [in Ukrainian].
4. Balnat V. Unter Beobachtung: Corona-Wortschatz im Deutschen und Französischen. [Under observation: Corona vocabulary in German and French]. URL: <https://hal.archives-ouvertes.fr/hal-02931171/document> [in Germany].
5. DWDS-Themenglossar zur COVID-19-Pandemie. [DWDS topic glossary on the COVID-19 pandemic]. URL: <https://www.dwds.de/d/zitieren#z-dwds> <https://www.dwds.de/themenglossar/Corona> [in Germany].
6. Kinne M. Neologismus und Neologismenlexikographie im Deutschen. Zur Forschungsgeschichte und zur Terminologie, über Vorbilder und Aufgaben. [Neologism and Neologism Lexicography in German. On the history of research and terminology, on models and tasks]. *Deutsche Sprache. Zeitschrift für Theorie, Praxis, Dokumentation*. 24. Jahrgang, 1996. Berlin: Erich Schmidt Verlag GmbH & Co., 1997. S. 327–358 [in Germany].
7. Klosa-Kückelhaus A. Bilder und Metaphern im Wortschatz rund um die Coronapandemie. [Images and metaphors in the vocabulary around the corona pandemic]. URL: https://www.ids-mannheim.de/fileadmin/aktuell/Coronakrise/klosa_Bilder_und_metaphern.pdf [in Germany].